

Regeringens proposition

1978/79: 45

om villkoren för lönsparande på vinstsparkonto;

beslutad den 26 oktober 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

INGEMAR MUNDEBO

Propositionens huvudsakliga innehåll

Riksdagen beslutade år 1976 om förbättrade villkor för det s. k. nya lönsparandet. I propositionen föreslås att de för åren 1977 och 1978 beslutade villkoren för detta lönsparande, numera kallat sparande på vinstsparkonto, skall gälla under ytterligare två år.

EKONOMIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-10-26

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, och statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Cars, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet Mundebo

Proposition om villkoren för lönsparande på vinstsparkonto

Riksdagen beslutade i april 1972 att ersätta de dåvarande lönsparformerna — ungdomens lönsparande och allmänna lönsparandet — med en ny enhetlig form av lönsparande, det s. k. nya lönsparandet (prop. 1972: 22, FiU 1972: 15, SkU 1972: 16, rskr 1972: 109, 110). Samtidigt infördes lagen (1972: 128) om skattefrihet vid premiering av sparande. Det nya lönsparandet startade den 1 september 1972.

År 1976 beslutade riksdagen om vissa förbättringar av villkoren för det nya lönsparandet, bl. a. höjning av vinstsumman för lönsparande under åren 1977 och 1978 (prop. 1976/77: 47, FiU 1976/77: 6, rskr 1976/77: 98).

Fullmäktige i riksgäldskontoret har i skivelse till regeringen den 19 januari 1978 föreslagit att de av riksdagen år 1976 beslutade villkoren för det nya lönsparandet under åren 1977 och 1978 skall gälla även i fortsättningen.

Efter remiss har yttranden avgetts av fullmäktige i Sveriges riksbank, Svenska bankföreningen, Post- och Kreditbanken PK-banken, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges föreningsbankers förbund, HSB:s riksförbund och Kooperativa förbundet (KF).

Målet för lönsparandet angavs i prop. 1972: 22 vara att stimulera till ett långsiktigt och regelbundet sparande och att åstadkomma ett nysparande, dvs. ett sparande som annars inte skulle ha kommit till stånd. Sparformen tar i första hand sikte på löntagare och därmed jämställda grupper fysiska personer. Sparandet skall vara regelbundet och företrädesvis ske vid källan, dvs. i samband med utbetalning av lön eller annan periodisk ersättning.

De huvudsakliga reglerna för det nya lönsparandet, i fortsättningen kallat vinstsparandet, är f. n. följande.

Insättning på vinstsparkonto i bank eller hos sparkassa skall ske med minst 75 kr. och högst 500 kr. per månad. Undantagsvis kan insättning också ske per kvartal, om det är fråga om regelbundet sparande av avräkningslikvid eller annan motsvarande ersättning som utbetalas kvartalsvis. På sparat belopp utgår bankränta motsvarande högsta inlåningsränta enligt villkoren för kapitalräkning med tolv månaders uppsägning. Räntan tillgodoförs kontot som insättning per den 31 december oberoende av maximiregeln för månadsinsättning. De medel som står inne på sparkontot är inte spärrade utan kan disponeras när som helst av spararen. Vid uttag från vinstsparkonto gäller de regler som bankerna tillämpar för kapitalräkning med tolv månaders uppsägning. Uttag av ränta och sparpremie kan ske provisionsfritt utan uppsägning inom tolv månader, dvs. under loppet av det påföljande året. Premierat sparbelopp och sparpremie kan lyftas inom tolv månader utan att rätten till deltagande i vinstutlottning och till fortsatt premiering går förlorad.

Den som uppfyller villkoren för vinstsparandet deltar i en årlig vinstutlottning med skattefria vinster som staten bekostar. Utlottningen sker i september närmast efter sparåret, varmed avses kalenderår. Som villkor för deltagande i lotteriet gäller att spararen under sparåret har ökat sin kontobehållning med minst 100 kr. inkl. ränta och att saldot vid slutet av sparåret inte har underskridits vid något tillfälle under tiden fram t. o. m. den 30 juni året efter sparåret. Varje delbelopp av 100 kr. berättigar till en lotteriandel i vinstutlottningen. Det högsta antal 100-kronorsandelar med vilka man kan delta i utlottningen är 100, dvs. motsvarande 10 000 kr.

Den sammanlagda vinstsumman var tidigare 2 % men är f. n. 4 % av den på visst sätt beräknade saldoökningen inkl. ränta under sparåret, dock minst 2 milj. kr. Alla vinster är fria från lotterivinstskatt. Vid vinstutlottningen i september 1978 fördelades ca 66 milj. kr. Vinstplanen omfattade 10 vinster på 250 000 kr., 50 st. på 100 000 kr. och ett stort antal vinster på belopp från 25 000 till 1 000 kr. Vidare utlottades s. k. födelsedagsvinster på 200 kr. till i genomsnitt var sjunde lönsparare.

På belopp som har stått inne på vinstsparkontot fyra år utöver sparåret utgår en skattefri sparpremie om 5 %, dock högst 300 kr. Premien bekostas till hälften av staten och till hälften av den bank eller sparkassa där sparandet har skett. Premie som är mindre än 25 kr. utgår inte. Sparpremien läggs till kapitalet per den 31 december och medräknas vid fastställande av antalet 100-kronorsandelar i lotteriet.

För vinstsparande under åren 1977 och 1978 beslutade riksdagen år 1976 att höja vinstsumman vid utlottningarna som sker åren 1978 och 1979 från 2 % till 4 % av saldoökningen inkl. ränta under sparåret på

vinstsparkontona. Vidare beslutades att sparmedel från åren 1972 och 1973 jämte sparpremier för dessa år, som helt eller delvis står kvar på sparkontot, skall ge rätt till deltagande i vinstutlottning som nytt sparande under år 1977 resp. år 1978 (prop. 1976/77: 47, FiU 1976/77: 6, rskr 1976/77: 98).

Utvecklingen av vinstsparandet fram till den 30 april 1978 framgår av följande tabell.

Tidpunkt	Antal konton	Kontobehållning (milj. kr.)	Medeltal behållning per konto
31/12 1972	347 700	127	360
31/12 1973	482 100	994	2 060
31/12 1974	568 900	1 559	2 610
31/12 1975	663 500	2 240	3 380
31/12 1976	799 600	3 011	3 770
31/12 1977	1 045 800	4 270	4 080
30/4 1978	1 089 500	4 681	4 300

I regeringens proposition 1977/78: 165 om värdesäkert lönsparande föreslogs nya former för lönsparande med särskilda skatteförmåner i syfte att stimulera till regelbundet och långsiktigt sparande. Vid remissbehandlingen av lönsparutredningens betänkande (Ds E 1978: 1) Ökat lönsparande, som låg till grund för propositionen, framförde några remissinstanser farhågor för att de som sparar i vinstsparandet skulle flytta över sitt sparande till den föreslagna nya sparformen, det s. k. skattesparandet. Dessa remissinstanser föreslog därför att villkoren för vinstsparandet skulle förbättras. Föredragande departementschefen framhöll i propositionen att det med anledning av riksgäldskontorets skrivelse till regeringen om höjning av vinstsumman fanns anledning att senare ta upp frågan huruvida villkoren för vinstsparandet borde ändras.

Riksdagen beslutade i maj 1978 om de nya formerna för lönsparande i enlighet med propositionen (FiU 1977/78: 37, rskr 346). Finansutskottet anförde i sitt betänkande bl. a. att utskottet delade uppfattningen att det tidigare lönsparandet borde behållas. Sparande i de nya sparformerna har påbörjats den 1 oktober 1978. För sådant sparande gäller i huvudsak följande regler. Löntagare och andra som har s. k. A-inkomst kan genom att spara i bank eller i aktiesparfonder få vissa skatteförmåner. Spararen kan överenskomma med arbetsgivaren eller löneutbetalande bank att visst belopp varje månad skall sättas in på sparkonto (skatteparkonto) eller aktiesparkonto (skattefondkonto). Spararen kan också själv göra insättningarna. Minst sex månadsinsättningar under ett år på lägst 75 och högst 400 kr. ger rätt till skattereduktion med 20 % av det sammanlagda sparbeloppet för året. Räntan på sparkontomedel är skattefri för sparåret och fem år därefter. Syftet är att binda sparmedlen i fem år efter spararens utgång. Tar spararen dessförinnan ut sparbeloppet

eller löser in de aktiefondsandelar som har anskaffats för beloppet, skall 25 % av sparbeloppet inkl. ränta återföras till staten. Den som sparar på skattefondskonto har, utom rätten till skattereduktion, skattefrihet för värdestegring på fondandelarna genom att han kan välja nytt ingångsvärde på dem efter femårsperiodens utgång.

Riksgäldsfullmäktige har i sin framställning om förlängning av villkoren för vinstsparande under åren 1977 och 1978 framhållit att det är mycket angeläget att hushållssparandet kan ökas. Det senaste årets utveckling för lönsparandet pekar på att de förbättrade villkoren för denna sparform har medfört ett kraftigt ökat lönsparande.

Riksgäldsfullmäktiges framställning har kompletterats med en inom riksgäldskontorets finansbyrå utarbetad promemoria den 21 juni 1978. I promemorian belyses bl. a. skillnaderna mellan de olika lönsparformerna i fråga om effektiv ränta. Den nya formen för lönsparande på skattesparkonto ger vid en femårig bindning av sparmedlen och med då gällande räntesats en effektiv ränta på cirka 10,3 %. Vinstsparandet ger däremot vid en vinstutlottning av 2 resp. 4 % av saldoökningen endast drygt 4,5 resp. 5 % effektiv ränta efter skatt vid 60 procents marginalskatt och med det s. k. sparavdraget helt utnyttjat för annan kapitalinkomst. Beräkningarna bygger för vinstsparandets del på förutsättningen att spararen faktiskt får det genomsnittliga vinstutfallet. I syfte att undvika överföringar från vinstsparandet till de nya formerna för lönsparande anges i promemorian vissa alternativ som skulle ytterligare förbättra vinstsparandet, t. ex. en höjning av vinstsumman eller sparpremien.

Samtliga remissinstanser har tillstyrkt riksgäldsfullmäktiges framställning om förlängning av de nu gällande villkoren för vinstsparandet under åren 1977 och 1978. Bankföreningen har dock tillstyrkt förlängning endast för år 1979.

Med anledning av den inom riksgäldskontorets finansbyrå utarbetade promemorian har PK-banken, sparbanksföreningen och HSB:s riksförbund föreslagit ytterligare höjning av vinstsumman. Dessutom har föreningen, HSB och KF förordat en höjning av sparpremien från 5 % till 10 %. Bankföreningen, PK-banken och Föreningsbankernas förbund har däremot avstyrkt förslaget om en höjning av sparpremien och i stället uttryckt önskemål om att vinstsparandet profileras genom att sparpremien ersätts med ett rent vinstsystem.

För egen del anser jag att de av riksdagen år 1976 beslutade villkoren för vinstsparandet under åren 1977 och 1978 bör få förlängd giltighet såvitt avser reglerna om vinstsumma och sparpremier. Jag är alltså inte beredd att nu föreslå någon annan ändring av villkoren för vinstsparandet i avvaktan på att erfarenhet skall vinnas om hur vinstsparandet kommer att fungera vid sidan av de nya lönsparformerna. Förlängningen av villkoren bör av samma skäl begränsas till två år, dvs. åren 1979 och

1980. Detta innebär att vinstsumman vid utlottningarna åren 1980 och 1981 skall utgöra 4 % av saldoökningen under åren 1979 resp. 1980 inkl. ränta. Vidare bör — på motsvarande sätt som bestämdes av riksdagen år 1976 för två år framåt — de sparare som har lönsparat år 1974 resp. 1975 och därför blir berättigade till sparpremier vid utgången av år 1978 resp. 1979 stimuleras till att låta sparmedlen stå kvar ytterligare ett år genom att sparbeloppen får likställas med nytt sparande under år 1979 resp. 1980. Detta innebär att nämnda sparbelopp ger rätt att delta i vinstutlottning år 1980 resp. 1981. I likhet med vad som beslutades år 1976 bör denna rätt gälla utöver den rätt att delta i vinstutlottning som spararen kan ha på grund av andra insättningar på kontot och oavsett att annars gällande maximibelopp för insättning överskrids.

Jag vill slutligen erinra om att de närmare reglerna för vinstsparandet liksom för det nya s. k. skattsparandet utformas av riksgäldskontoret. Medelsbehovet för vinstutlottningarna i vinstsparandet åren 1980 och 1981 samt för sparpremier och information till allmänheten får tas upp i annat sammanhang.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att utforma reglerna för vinstsparandet under åren 1979 och 1980 i enlighet med vad jag nu har förordat.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden lagt fram.